

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. изк. Свилен Стефанов за конкурс за академичната длъжност „професор” по „Дигитални изкуства“, за нуждите на катедра „Изкуствознание“, магистърска програма „Дигитални изкуства“, обнародван в „Държавен вестник“ - Брой 47 от 24.06.2022.

На обявения за нуждите на Магистърска програма „Дигитални изкуства“ (Катедра „Изкуствознание“) конкурс се е явил един кандидат – доц. д-р Венелин Шурелов. Кандидатът е добре познат на интересуващите се от съвременно изкуство, най-малкото защото негово дело бяха някои от най-емблематичните реализации в публично пространство през последните години. По тази причина като рецензент мога категорично да заявя, че съм отдавна запознат с неговото творчество в областта на електронните форми на изкуство.

Доц. д-р Венелин Шурелов е завършил магистърска степен в специалност „Сценография“ на НХА през 2004 г. и пак там защитава докторантура през 2009 година. Той работи в НХА от 2007 г., първо като преподавател в специалност „Сценография“, а през 2008 г. е един от основателите на магистърската програма „Дигитални изкуства“, в която в момента е водещ хабилитиран преподавател.

През годините са многобройни и разнообразни неговите творчески и организационни активности. Заедно с проф. Светослав Кокалов кандидатът доц. д-р Венелин Шурелов е същинският идеолог, основател, основен куратор и дори реален технически организатор на DA FEST (Фестивал за дигитални изкуства), стартирал в НХА през 2009 г. Многобройните вече издания на този фестивал придадоха нови измерения на облика на самата

Академия, като допринесоха изключително много за повишаване на нейния международен престиж.

Много може да се пише за работата на доц. д-р Венелин Шурелов в областта на интерактивната театрална сценография; многобройни са наградите му в тази област, които няма да изброявам, защото са подробно описани в документите в творческата му автобиография. Повече от очевидно е, че неговата дейност в театъра е неразривно свързана с работата му на мултимедиен художник през последните години (включително в периода между първата му хабилитация и настоящия конкурс) – оставяйки видима следа в неговите фотографии, инсталации, пърформанси или видео арт. Не на последно място трябва да се отбележи, че доц. д-р Венелин Шурелов е основател на арт групата Via Pontica, като създава и своя „запазена марка“ в съвременното българско изкуство, наречена Subhuman Theatre.

Неговите, неизменно свързани с електроника, интерактивни инсталации и пърформанси постоянно се появяват в много престижни наши или чуждестранни фестивали. Дори само изброяването на самостоятелните му изложби в България, Германия, Словения, Норвегия, Италия, САЩ и др. е достатъчно респектиращо. Няма да преповтарям безкрайният списък с участия в колективни изложби, фестивали и уъркшопи, повечето в областта на електронните форми на изкуство.

В настоящия конкурс хабилитационният труд на доц. д-р Венелин Шурелов носи заглавието „Дигиталните изкуства в контекста на образователната и културна сцена в България“. Авторът развива основните си тези във връзка с гледната му точка и принос към теорията и практиката на дигиталните изкуства. Тук той аналитично дефинира тези предимно гранични форми в изкуството и очертава базовите им характеристики. Тук преподавателската му работа се допълва от лични наблюдения в процеса на изграждане на Магистърска програма „Дигитални изкуства“ на НХА, както и от дейността по създаването и поддържането на онлайн „Речник за

дигитални изкуства“. Изтъкнато е, че създаването на условия и стимули за представяне и създаване на дигитално изкуство включва различни инициативи, в които кандидатът има лично участие. Това са дейности на кандидата като куратор и организатор на международния Фестивал за дигитални изкуства „ДА ФЕЕСТ“, основан през 2009 г., активностите на Фондация ДА ЛАБ, основана през 2018 г. и развитието на платформата за продуциране на авторски проекти „e-valuation“ (2021).

Активната авторска и теоретична позиция на доц. д-р Венелин Шурелов е видима през селекцията от три произведения и три статии публикувани в специализирани издания. Трите авторски проекта са: „Един човек: Urban Electronic Corpus“ (2020-2022), „Перипатетик“ (2018) и „Ротор“ (2016), а публикациите са: ШУРЕЛОВ, Венелин, 2022. Homo Arbitr Formae. Един играч в системно-ориентираната култура. Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ, Книга Изкуства, под печат.; ШУРЕЛОВ, Венелин, 2021. Дейтафицирана интеракция. Изкуство и критика, юбилеен брой. НХА; ШУРЕЛОВ, Венелин, 2020. Body Hacking. Argumentum adhominem. Изкуство и критика, брой 10. НХА.

В тези творчески и теоретични разработки на кандидата съществуват множество сложни взаимовръзки. Доц. д-р Венелин Шурелов не от вчера се интересува от проучването на междинни състояния на човешкото тяло, фокусирайки се върху неговата маргинализация. Тя се отнася към декодиране на езика на съвременните митове и кодирането им в нови същества, в пресечната точка между човек и технологии“. Не случайно хабилитационния му труд започва с цитат от класикът на електронните меди Нам Джун Пайк, който определя технологията като култура, а културата като технология и човешките същества както продукт на естествената еволюция, така и на паралелната еволюция на културата и технологиите.

Тези разбирания при Шурелов могат да бъдат проследени още от неговите т. нар. „кибер лекции“ и така до основните посочени три

хабилитационни изложбени реализации. Смесицата от дигитално и човешко там е толкова плашеща и цялостно въздействаща, че наистина (по думите на художника) „привлича и отблъсква, съблазнява и плаши, легитимира и дестабилизира“. Така в тези произведения са вплетени теоретични търсения, дигитални технологии, интерактивен пърформанс и инсталация, кибер лекции, театрални практики, улични акции, видео и видео инсталация, скулптура и рисунка. С всичко това кандидатът доц. д-р Венелин Шурелов много точно отговаря на рамката на конкурса, която е подчертано насочена към интерактивния пърформанс и интерактивната електронна инсталация.

В резултат на всичко гореказано е необходимо да се подчертае, че хабилитационните реализации на кандидата са на много високо професионално равнище. Пърформансите и интерактивни инсталации на доц. д-р Венелин Шурелов притежават убедителни професионални качества – те са едновременно експресивно драматични, визуално интелигентни и истински атрактивни.

Доц. д-р Венелин Шурелов притежава недвусмислено убедително присъствие като преподавател по дигитални изкуства в Националната художествена академия. Той е създател (свидетел съм на този процес) и настоящ основен организатор на магистърска програма „Дигитални изкуства“. Високите резултати, които показват дипломниците на програмата ясно говорят, че започнатото трябва да бъде продължено. Не само преподавателската дейност на доц. д-р Шурелов в магистърските програми „Дигитални изкуства“ и „Фотография“, но и организационните му умения (и дори само създаването и поддържането на Фестивала за дигитални изкуства DA Fest) го правят напълно незаменим за Академията.

В заключение – израстването на преподаватели като доц. д-р Венелин Шурелов на по-високо институционално равнище е от голямо значение за развитието на преподаването на съвременни форми на

изкуство в НХА. Категорично предлагам Научното жури и Научният съвет на НХА да присъдят академичната длъжност „професор” на кандидата доц. д-р Венелин Шурелов.

проф. д. изк. Свилен Стефанов

12. 03. 2023 г.

София